

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadó: ifj. Wagner Antal könyvkereskedő.	Felelős szerkesztő: Dr. Valentin Emil	Főszerkesztő: Dr. Rajk Aladár orsz. képvis.	Főmunkatárs: Dr. Nyiraty János	Előfizetési árak: Egész évre 6 kor. Fél évre 3 kor. Negyed évre 1.50. Egyes szám ára 12 fillér.
---	---	--	--	--

A szabadkai népgyűlés.

Kiküldött munkatársunktól

Bácsmegeye függetlenségi pártja vasárnap, okt. 15-én tartotta alakuló gyűlését Szabadkán, a megye minden részéből érkezett népes küldöttségek részvételével. A gyűlésre Szabadkára érkezett *Kossuth* Ferenc és *Apponyi* Albert gróf is több képviselő társaságában. A város közönsége lelkes fogadtatásban részesítette az ellenzék vezéreit, a kik közül *Apponyi* Albert gr. csaknem egy évvel ezelőtt éppen Szabadkán jelentette ki először, hogy be fog lépni a függetlenségi pártba. Azóta a függetlenségi eszme hívei a megyében is megszorodtak s a mikor *Apponyi* Albert gróf vasárnap pártjának elnökével, *Kossuth* Ferencel együtt ismét megjelent Szabadkán, a függetlenségi párt a megye valamennyi választó kerületében már megalakult, sőt elérkezett az ideje a megyei függetlenségi párt szervezésének is.

A vasárnapi népgyűlésnek a bácsmegeyei függetlenségi párt megalakulásán kívül még egy tárgya volt, hogy óvást tegyen a törvénytelen elnapolásokról és a szeptember 23-iki királyi ultimátum tartalma és formája ellen. Ehhez a tárgyhoz hozzászólott úgy *Kossuth* Ferenc, mint *Apponyi* gróf s ezért nagy érdeklődéssel várták a két politikus nyilatkozatát. De mindketten csak általánosságban foglalkoztak a politikai helyzettel és hangoztatták, hogy a nemzetnek türelemre, mérsékletre van szüksége, mert ha megmaradunk a törvényesség alapján, akkor biztos a nemzeti ügy diadala. *Apponyi* Albert gróf az új választás eshetőségéről is beszélt és kijelentette, hogy meggyőződése szerint a függetlenségi párt a választás után még erősebb lesz, mint azelőtt volt. Majd német nyelven német nemzetiségű hallgatóihoz fordult és óriási hatással fejtegette előttük a nemzeti küzdelem jelentőségét.

A lakomán, amely a népgyűlést követte, *Kossuth* Ferenc nagyszabású beszédet mondott a függetlenségi párt jövőjéről. Ujra figyelmeztette Szabadka város polgárságát és a vidéki küldöttségeket, hogy a szövetséges ellenzék küzdelme alkotmányos küzdelem s az alkotmányosság utjáról letérni nem szabad. Azután arról beszélt, hogy a 67-es alap üres lárva s mihelyt valóságos megpróbáltatásnak volt kitéve, összeomlott. De Ausztria is nagy változások előtt áll s előbb-utóbb föderaliztikus monarchiává kell átalakulnia. *Föderaliztikus Ausztria és Magyarország között pedig csak perszonál unióról lehet szó.* Ezért el kell következnie annak az időnek, a mikor a függetlenségi eszme a teljes vonalon diadalmaszkodni fog. Ugyanezzel a kérdéssel foglalkozott felköszöntőjében *Apponyi* Albert gróf is, a ki *Kossuth* fejtegetéseivel kapcsolatban külön-

sen azt fejtegette, hogy minő okok birták őt arra, hogy belépjen a függetlenségi pártba. Az 1867 kedvéért soha sem hagyta el, ugymond, az 1848-at; de elhagyta a 67-et, amikor látnia kellett, hogy veszélyezteti azt, amit az 1848-ból megtartott

A népgyűlés.

Kossuth Ferenc és *Apponyi* Albert gróf vasárnap reggel utaztak el a fővárosból Szabadkára. Kiséretében voltak *Gulner* Gyula, *Bedőházy*, *Bernáth*, *Ballagi*, *Lázár*, *Günther*, *Madarász* Imre, *Mihajlovits*, *Szunyogh*, *Szász* Zsombor, *Lovász*, *Markos*, *Csányi*, *Steiner*, *Somogyi*, *Nyári*, *Kelemen* országos képviselők, továbbá a VII. kerületi függetlenségi kör három tagu küldöttsége. Kiskőrösön hozzájuk csatlakozott *Pozsgay* Miklós is, a ki a *keceli* választókerület száztagu küldöttségét vezette az állomásra *Kossuth* elé. A küldöttség nevében *Pozsgay* üdvözölte *Kossuth*ot, a ki kocsijának lépcsőjéről néhány szóval megköszönte az üdvözlést. Kiskunhalason *Babó* Mihály országos képviselővel a halasi választók küldöttsége tisztelgett *Kossuth* és *Apponyi* előtt.

Tizenegyedfél órakor érkezett a gyorsvonat Szabadkára, ahol a pályaudvaron több száz főnyi közönség zászlókkal és zeneszóval várta a képviselőket. Ott fogadták *Kossuth*ot és *Apponyi* Albert gróft a város képviselői, *Varga* Károly és *Mukits* Simon, továbbá *Fernbach* Károly országos képviselő, a bácsmegeyei függetlenségi párt elnöke. A város vendégei és a fogadásukra megjelent képviselők azután fényes kocsisorban mentek a fellobogózott utcákon át, ezernyi tömeg éljenzésétől kísérve a piacra, a hol a népgyűlést megtartották. A téren diszes tribünt állítottak föl a képviselők és a szónokok részére, a tribün körül pedig mintegy nyolcezer főnyi közönség állt sorfalat. Szabadka város polgárságán kívül Zombor, Ujvidék, Zenta, *Baja*, *Bezdán*, *Bajmok*, *Militics*, *Moravica*, *Magyarkanizsa* és más bácsmegeyei községek népes küldöttséggel voltak képviselve a népgyűlésen.

A népgyűlést *Fernbach* Károly, a megyei függetlenségi párt elnöke nyitotta meg, a ki üdvözölte a megjelent vezéreket és a nagyszámban megjelent választópolgárokat. A függetlenségi polgárok tömörülésére még soha sem volt annyira szükség, mint most, amikor a magyar alkotmányt akarják megtámadni. Meg kell mutatni, hogy a magyar nemzetet sem kiéheztetni, sem kifárasztani, sem legyőzni nem lehet. Indítványára a népgyűlés jegyzőivé *Ács* Jenő drt és *Karácsonyi* Gyulát választották meg.

Azután *Balogh* Jenő dr., a bácsmegeyei függetlenségi párt alelnöke néhány szóval megokolta a határozati javaslatot, a melyet a népgyűlés elé terjesztettek. Két program áll, ugymond, egymással szemben. Egyfelől az,

a melyet a király akar a nemzetre oktrojálni, másfelől az, a mely mellé a nemzet sorakozott. A nemzet által óhajtott program Nagy Lajos és Mátyás király korához fog vezetni, a király programjának végső eredménye Königréc lesz. Majd *Reisner* Lajos dr. fölolvasa a határozati javaslatot, a melyet *Fischer* Jákó dr. készített.

A határozati javaslat kimondja, hogy Bácsmegeye független érzelmű polgársága minden törvényes eszközzel támogatja a szövetséges ellenzék vezéreit. Elítéli Bácsmegeye határozatát, a mely az önként fizetett adó beszolgáltatását és az önkéntesen jelentkező ujoncok sorozását elrendeli és fölhívja a lakosságot, hogy senki se vállalkozzék arra, hogy az alkotmányellenes kormánynak a kormányzás föltételeit megadja. Elítéli a nagygyűlés, ugymond a határozati javaslat, hogy az 1905. évi január 26-án királyi szóra megnyilvánult nemzeti akarattal ő felsége ellentétbe helyezi az ő hatalma tultengésében érvényesült egyéni akaratát, mintegy attól tartva, hogy a nemzeti jogok kitágítása egyedül az uralkodói állás meggyöngítésére törekszik. A nagygyűlés ama véleményen van, hogy a király és a nemzet nem akarhatnak kettőt. A nemzet jóléte, szabadsága és függetlensége gazdagítja a király tekintélyét és hatalmát és a hatalmas királynak csak boldog alattvalói lehetnek, ha ezt a hatalmat nemzeti irányban és a nemzet javára értékesíti. Kimondja azután a határozati javaslat, hogy a nemzet csak jogát érvényesíti, a mikor a nemzet nyelvét a hadsereg keretében is követeli. Ugy a törvénytelen elnapolásokról, valamint az 1905. szeptember 23-án kinyilvánított uralkodói akarat lényege és tartalma, nemkülönb formája ellen óvást emel a nagygyűlés és követeli, hogy alkotmányunk egyedül megmaradjon, habár megrepedezett, utolsó, történelmi alapokon fölépített mentsvárába, a törvényhatósági bizottságokba helyezzük át tevékenységünk súlypontját, biztosítván minden tisztviselőt, hogy hazafias cselekedete csakis a megérdemelt elismerésben részesül.

A határozati javaslat fölolvasása után óriási érdeklődés között *Kossuth* Ferenc beszélt.

A nemzet nevében hirdetem, ugymond, hogy a nemzetnek joga van arra, hogy Magyarországon a magyar pénzzel és magyar vérral föntartott hadseregben a magyar nyelv legyen a vezérelti, vezényelti és szolgálati nyelv. (Éljenzés.) Ha e jog nem lenne törvényadta jog, akkor természetes jog lenne, mert a mit a nemzet saját erejéből föntart, az első sorban a nemzeté. A magyar hadsereg nem zsoldos hadsereg, a magyar hadsereg a királyé is, az igaz, de csak annyiban, a mennyiben a király alkotmányos megkoronázott király. (Ugy van!) Olyan állam nem állam, a melynek csak anyagi ereje van. Olyan nemzet nem számíthat örök életre, a mely életét nem képes védelmezni. Mindössze arról lehet vitatkozni, hogy a nemzet helyesen választotta-e meg az időpontot, a midőn a követeléssel előállott. (Fölkiáltások: helyesen!) De én azt állítom, hogy az időpont megválasztásában nem is a nemzet határozott, hanem a kormányoknak erőszakoskodása. (Ugy

van! Ugy van!), a katonai hatalom mérték-telen tulkapása, az egymást követett kormányoknak vétkei és bűnei. Ezek vezették rá a nemzetet arra a térre, a mely téren most mozog, a mely téren ma áll s a mely térről a nélkül, hogy diadalt aratott volna, el nem távozhát. (Zajos helyeslés.) Ha tehát azt mondja nekünk valaki, hogy mi várhattunk volna ezekkel a követelésekkel, ennek a valakinek azt feleljük, hogy akkor a katonai hatalom tulkapásainak nem kellett volna megtörténni és az egymást követett kormányok hibáinak és vétkeinek nem kellett volna létrejönni. (Ugy van! Ugy van!) Midőn az uralkodó tudta, hogy az ő miniszterei az ő nevében követték el azokat a hibákat, a melyekről szólottam, akkor az uralkodónak azt kellene hogy sugallja az ő jó érzése, hogy a magyar nemzetnek, a mely ezen hibák által szenvedett, adja azt, a mi ezt a nemzetet jogosan megilleti. (Zajos helyeslés.)

Azt kérdezhetik tőlünk, hogy mit fog hozni a jövő, minthogy a nemzet minden anyagi erőt kiadott a kezéből és a koronás király kezébe tette le? Én azt mondom, hogy a jövő nem hozhat erre a nemzetre halált, csak életet. A jövő tehát nem hozhat mást, mint a nemzeti ügynek végleges diadalt. (Zajos helyeslés.) De azért, hogy ezt elérhesük, föltétlenül szükséges, hogy a magyar nemzet legyen az erkölcsi, a melyen ő az erősebb: az erkölcsi, a jogos és törvényes térről. Mert ha olyan térre lépünk a melyen mi gyengébbek vagyunk, hogyha fegyvertelenül akarnánk szembe állani a fölfegyverezett tömegekkel, amire senki sem gondol, akkor csakugyan kockára tennők édes hazánk sorsát. De ha mi a törvények várába vonulunk vissza és a törvények várából verjük vissza mindama támadást a melyet ellenünk intéznek, akkor mi vagyunk az erősebbek, mert hiszen a kereszténység megszületése óta egészen a mai napig az isteni igazság mindig és mindenütt diadalmaskodott. (Éljenzés.) Én tehát azt mondom önöknek, hogy mienk a jövő. Ellenünk csak mulandó emberek állanak, a nemzet pedig örök életű. De ha azt akarná a sors, hogy a mi kezünkől kihuljon a zászló és ha bekövetkeznék az, hogy mi nem léphetünk rá arra az igéretföldre, a melyet magunk előtt látunk és amely felé akarjuk vezetni nemzetünket: akkor lesznek mások, a kik a kezünkől kihullott zászlót föl fogják emelni, mint a hogy fölemeltem én azt a zászlót az én édesatyám sírjáról. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Legyünk tehát bizalommal a mi jövőnk iránt. De hogy ha bizalommal vagyunk, ne legyünk élbizakodottak, szervezkedjünk, egyesüljünk, tartsunk össze és kíváltk arra kérem önöket, de nem csak a jelenlevőket, hanem azokat is, a kik távolabb vidékeken is meghalják szavamat, hogy mind gyülekezzenek egy zászló alá, a dicső függetlenségi elvek zászlaja alá. (Zajos éljenzés és taps.) Mert midőn az ellenség a mi jogainkat lábbal akarja tiporni és midőn azok is, a kik a mi jogainknak első őrei kell hogy legyenek, megtagadják a mi jogaink érvényesülést: akkor a magyar nemzetnek be kell vonulnia abba a legerősebb várba, a melyet a függetlenségi eszme képvisel ebben a hazában. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Kossuth beszédét hosszantartó éljenzés követte, majd Apponyi gróf lépett a szónoki emelvényre. Percekig tartott, a mig az éljenzéstől szóhoz tudott jutni. Végül helyreállott a nyugalom s Apponyi elmondhatta beszédét:

Ha egy idegen ember — ugymond — végignéve a mi kedves hazánkon és ennek népén, ebben a nagy küzdelemben, a mely legfőbb javainkért folyik és látná azt a felséges nyugalmat, a mely külsőleg rajtunk látszik, az az idegen ember, ha fölületesen itélne, talán azt mondaná, nem lehet itt olyan nagy a baj, hiszen ez a nép csendes és nyugodt, ez nem lármázik, ez a törvényeket tiszteli, a csendet meg nem zavarja. De ha az az idegen ember azután egy kicsit gondolkodik, hát akkor azt fogja mondani: Igy néz ki egy nemzet, a mely arra van hivatva, hogy küzdelmeiben győzelmes legyen. (Zajos éljenzés.) Ez a fenséges nyugalom a magyar nemzetnek, az elszánt akarataknak nyugalma. Mondani szokták, hogy az erdőben járva füttyü-

rész és énekel az, a ki fél, hogy magával elhitesse, hogy nem fél. Hanem az, aki nincs megijedve, az a ki bizik erejében, az nem lármázik, az csendes, az az erőszakosságnak kapkodásaival szemben megőrzi azt a fenséget, a melyet az öntudatos, méltóság-teljes, jómagaviseletű polgár a lármázó utcai suhánccal szemben mindig tanusít. (Tetszés.)

Látjuk a hatalom kapkodásait. Minden nap valami más terv, minden nap valami más ötlet. Egyszer szép szóval, édesgetéssel, másnap ijesztgetéssel, a harmadik nap becsapással próbálkoznak. És ezzel szemben Magyarország népe mosolyogva nézi ezt a kapkodást, megmarad az egyenes uton, a törvénynek, az alkotmánynak útján, nem alkuszik arról, a mi az övé, de meg nem kívánja azt, a mi a másé. Egy mákszemnyit nem akar elvenni a koronás királynak alkotmányos jogaiból. (Zajos helyeslés.) Az a tudat, hogy az igazság velünk van, az a tudat, hogy a törvény velünk van, de meg a visszaemlékezés negy-száz évnek keserves történetére, ez adja nekünk azt a bizonyosságot, hogy ebben a küzdelemben győzni fogunk, mert győznünk kell. (Ugy van! Ugy van!) Mert az egész emberiségnek érdeke kívánja azt, hogy mi győzzünk. Ha ugyanis ezen a ponton az erőszak előtt összedülhetne a jog és a törvény, akkor az egész emberiségnek erkölcsi javait veszélyeztető eset állott volna be. És kezdi ezt a világ megérteni. Az önuralom, az erőnek a legnagyobb bizonyítéka. És erre az erőre szükségünk van, mert nehéz idők következhetnek be reánk legközelebb. Próbára lesz téve ennek a nemzetnek ereje, próbára lesz téve ez ország népének kitartása. Az már bizonyos, hogy legközelebb új választások él fogunk menni. Hát csak menjünk, hát csak jöjjenek, hát csak találkozzunk azon a téren ellenfeleinkkel. (Lelkes éljenzés.) Bács megyében tudják a korábbi időkből, hogy az a hatalom minő eszközökkel képes dolgozni. És legyenek arra is elkészülve, hogy majdan aranyeső fog erre az országra hullani, a melyet, hogy valaki fölfogjon, a melylyel, hogy valaki zsebeit megtöltse, nem kell sok, csak egy kicsit gazemberré kell lennie, csak egy kicsit hazaárulóvá kell lennie, csak egy kicsit az útszéli rablónál is alábbvaló embernek kell lennie. (Zajos helyeslés.) Ennyi az egész tisztelt barátaim. De viszont mi mosolyogva nézzük a hatalomnak minden kapkodását, ugy ezt az ő végső vergődését is gunymosolylyal fogadjuk, és majdan, ha igazán új országgyűlést akar összehívni a mi felséges királyunk, hát akkor gyönyörködhetni fog abban a látványban, hogy abban az új országgyűlésben az eddigénél is nagyobb többséggel fog bevonulni a dicső negyvennyolcas zászló követőinek serege. Gyönyörködhetni fog benne a király; nem gunyból mondom, mert távol legyen tőlem, hogy a guny szavait használjam még a félrevezetett királylyal szemben is. Gyönyörködhetni fog, ha megérti családjának és hatalmának igazi érdekeit, ha megérti azt, hogy egy hatalmas, hogy egy független, hogy egy vágyaiban kielégített népnek, anyagi jólétében megerősített népnek ereje, egy ugy anyagi, mint erkölcsi erejében felemelt Magyarország olyan hatalmat ad neki, a mely fölött a világnak minden ereje, de sőt még a pokol kapui sem volnának képesek diadalmaskodni. (Hosszantartó éljenzés és taps.)

És most tisztelt barátaim, engedjék meg hogy régi jó barátaimhoz, az itten jelenlévő németajku polgártársakhoz az ő nyelvükön, néhány szót szólhassak. (Halljuk! Halljuk!)

Régi ismerősként üdvözli Apponyi a megjelent németnyelvű polgárokat. Az elvek ugymond, a melyeket mindig képviseltem, csak a formában változtak. Az utolsó küzdelem a nemzeti ügy harcosainak hozta meg a többséget. Most e többséggel szemben áll a hatalom és azt mondja, hogy igaz ugyan, hogy megkérdezte a nemzetet, de abban a hitben és reményben, hogy az ugy fog válaszolni, mint az a hatalomnak kellene; miután azonban a verdikt nem kellemes, a hatalom a nemzeti akarattal szemben süket és azt mondja: »nem gilt.« Hosszu időn át abban a hitben volt a kisebbség, hogy mindent elér, ha többségre tesz szert ebben az országban. Most van többségük, de e többségben kifejezett, nemzeti akarataknak éppen az a hatalom áll ellent, amely mindig a többségi elvet vágta

a kisebbség fejéhez. Ez a küzdelem fogja megmutatni, hogy érvényesülhet-e a nemzet akarata ebben az országban, avagy egész alkotmányunk pusztá komédia. (Zajos helyeslés.) Ha a miniszterek nem függnék a néptől és a nemzet akarata ellenére kormányozhatnának, akkor sorsunk olyan emberek kezében van, a kiknek nincs érzékük a nemzet fájdalma, törekvése, vágyai és jogai iránt, a kik így börtönket is lehuzzák a hatalom érdekében. Saját jóvoltunk és gyermekeink jóvoltának biztosításáért kell küzdenünk, hogy a nemzet akarata legyen az irányadó, ha törvényesen nyilatkozik meg, mert különben jövőnk van veszélyeztetve. Nem azért folyik a küzdelem, hogy Kossuth, Andrássy, vagy Apponyi legyen a miniszter. »Das kann mir gestöhlen werden.« mondotta zajos derűtség közben Apponyi. A küzdelem célja az, hogy érvényesüljön a nemzet akarata. (Zajos éljenzés.)

Apponyi azután magyarul folytatta beszédét: Igenis nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy vajjon a mi alkotmányunk hazugság legyen-e, vagy valóság. Nem kevesebbről, mint arról van szó, hogy a magyar nemzet egy lábokban és karokban szűkölködő torzalak legyen-e, vagy legyen egy nemzet a maga teljességében, a nemzeti életnek minden szervével. Ha valamikor lehetett véleménykülönbség, ha valamikor egymással szemben állottak a küzdelemben politikai vélemények, a melyeknek mindegyike egyenlő jogosultságra tarthatott volna igényt, ma ez nem így van. Ma arról van szó: ki van az alkotmány mellett, ki van a zsarnokság mellett, ki van a magyar nemzet mellett, ki van a magyar nemzet ellen. (Hosszantartó éljenzés és taps.) Apponyi beszédének óriási hatása volt a közönségre, a mely még beszédének befejezte után is lelkes ünneplésben részesítette.

Jovanovics József zombori ügyvéd, a zombori függetlenségi párt alelnöke rác nyelven ismertette a nemzeti küzdelem célját és a küzdelemben való lelkes részvételre hívta föl a megjelent nemzetiségi polgárokat. Azt az alkotmányt kell megvédeni — ugymond — a melyet a hét vezér alkotott meg, melyet e nemzet vérel szerzett harcok és küzdelmek árán tartott fenn, s a melyet most a kamarilla tőlünk el akar rabolni. Ha nem tartanak össze e küzdelemben ennek az országnak a lakó-sai nemzetiségi különbség nélkül, egyaránt elvesztik szabadságukat és osztrák járomba kerülnek. Már pedig mi szolgák lenni nem akarunk — ugymond — a mig csak a fényes nap ragyog Magyarország fölött. Ha mi pénzt és vért áldozunk, a megfelelő jogokat is követeljük. Pedig Bécs azt akarná, hogy mi ugy táncoljunk, a hogy ő füttyül. Nohát ebből semmi sem lesz. A nemzetiségek egy szívvel-lélekkel fognak csatlakozni a magyarok küzdelméhez és a régi politika: a nemzetiségeket kijátszani a magyarság ellen, — nem fog sikerre vezetni. Bécs mindig megszegte az ígétét; ha valamit adott, tisztelesen visszavette. Azért tartsunk össze testvériesen a magyarsággal, mert hisz mi is magyarok vagyunk és egy szívvel, egy lélekkel óh jttük a nemzeti ügy győzelmét. (Zajos éljenzés és taps.)

A beszéd után lelkesen éljeneztek a bács megyei képviselőket, a kik közül még Lovász Márton beszélt. Ellenségeink — ugymond — el vannak bizakodva abban, hogy sok a katonájuk. Jöjjenek ide, vagy menjenek bárhova az országban, s azt fogják látni, hogy a nemzeti ügynek még több a katonája. Az ő katonáik föl vannak fegyverezve ágyukkal, puszkákkal, a mi katonáink pedig hazaszeretettel, törvénytisztelettel és az alkotmány iránti törhettelen ragaszkodással. (Éljenzés.) Abban is bizakodnak ellenségeink, hogy Magyarországnak sokféle vallású és sokféle nyelvet beszélő népe van és ezek között egyenlenséget fognak elhinteni. Jöjjenek ide és itt láthatják, hogy a magyar, német és bunyevác egyformán szereti ezeréves magyar hazánkat. (Éljenzés.)

Az után Gulner Gyula szólalt föl. Azzal kezdte beszédét, hogy tizenhét esztendővel ezelőtt a véderővita alkalmával járt utoljára Szabadkán. Nagy hazugságokról hullott le, ugymond, ez évben a lepel. Azt hittük, hogy igaz törvényeinknek e záradéka: »Megtartom és megtartatom;« azt hittük, hogy az az alkotmány, a melyre ezerévi szenvedés adott

jogot e nemzetnek, tartalmában valódi és annak imponáló erejét a legelső magyar ember, a magyar király épen úgy tiszteli, a mint megköveteli ezt az alkotmány önmaga iránt, hogy ezt a hazának mindenegybes polgára tisztelje. Azt hittük, hogy a magyar nemzetnek öntudata, önérzete, alkotmányához való hűsége és ragaszkodása elég imponáló, elég parancsoló tényező arra, hogy ehhez az alkotmányhoz szentségtörő kezekkel ne nyuljon senki, legyen az hatalmas vagy gyöngy, gazdag vagy szegény. Azt hittük, hogy azok az alapok, a melyeket negyvennyolcban Kossuth Lajos és az ő kortársai leraktak a jövő nagy, független, önálló Magyarország talpkövei gyanánt, olyan erősek, hogy aláaknázásukat senki sem meri megkísérteni. És ime, fájdalommal kell beismernünk, hogy mindezek nagy hazugságok voltak, a melyekkel port akartak e nemzet szemébe hinteni, hogy elhitesseék vele, hogy valóság az ő alkotmánya, valóság az ő törvényei, valóság az ő alkotmányába vetett hite és rendületlen bizalma. Keserves, de tanulságos volt a fölébredés. Most látjuk, hogy nincs kibén biznunk, csak önmagunkban, a mi szabadságszeretetünkben, saját nemzetünknek ragaszkodásában ezeréves alkotmányához. (Hosszantartó éljenzés.)

Fernbach Károly elnök azután néhány szóval köszönetet mondott a szónokoknak és berekesztette a gyűlést. A tömeg a legnagyobb rendben oszlott szét.

A népgyűlés után Kossuth Ferenc a Pest városa-szállóban a vidékről érkezett küldöttségek tisztelgését fogadta. A *verbászi* küldöttséget Rényi József dr., az *újvidéki* Balla Árpád dr., a *zentait* keceli Mészáros Géza dr., a *bajait* Drescher Gyula, a *kerényi, ómorovicai, bajmoki és pacseri* küldöttséget Simonyi János, a *jánosalmait* Király István, az *óbecsei* Pálcs Mihály, a *zomborít* Novák Elemér dr., a *magyar-kanizsai* Márton Mátyás prépost-plébános, a *bezdnit* Markovics bíró vezette Kossuth elé, aki valamennyi küldöttséget a függetlenségi eszmékhez való ragaszkodásra buzdította.

Különösen szíves volt a bajai küldöttség fogadtatása, melyet Drescher Gyula pártelnök vezetett. Amint a küldöttség a terembe lépett Kossuth rögtön megismerte pártelnökünket s barátságos mosolylyal sietett elébe kezét nyújtva neki.

— Ugyebár Drescher úr, a bajai függetlenségi párt elnöke? — mondotta.

— Igen, négy évvel ezelőtt volt szerencsém Nagyságoddal megismerkedhetni.

Ezután pártelnökünk egy rövid, talpraesett beszéddel üdvözölte a nagy pártvezért, mire Kossuth néhány szíves szóval felelt. Kossuth a tisztelgés után a küldöttség minden egyes tagjával kezét fogott.

A lakoma.

Délután két órakor a Pest városa szálló disztermében lakoma volt, a melyen mintegy háromezren jelentek meg.

Az első felköszöntőt Mukits Simon országgyűlési képviselő mondotta s Kossuth Ferencet és Apponyi Albert grófot köszöntötte föl. A legalkotmányosabb jelzővel ellátott király, ugymond, letért az alkotmányosság útjáról, de az isteni gondviselés gondoskodott arról, hogy a nemzetnek legyenek vezérei. Isteni gondviselésnek tartom, hogy a magyar nemzetnek oly vezérei vannak, a minő Kossuth Ferenc és Apponyi Albert gróf. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Kossuth Ferenc: Azokból a szavakból, a melyek Mukits ajkáról elhangzottak, az elkeseredés és lelkesedés szólott hozzájuk. Mindkettő jogosult érzélem. De kötelessége megjegezni, hogy küzdelmük alkotmányos küzdelem s kell, hogy az is maradjon. Mert a küzdelem törvényességében rejlik ügyünk erőssége, s csak ellenségeinknek tennénk szolgálatot, ha a törvényesség útjáról letérnénk. El vagyunk, ugymond, határozva, hogy nem, a mint őcink más időkben, más körülmények között tették, a véres kardot, hanem a törvény-

könyvet hordozzuk szét az országban. (Lelkes éljenzés.) Meggyőződésünk, hogy győzni fogunk, ha megmaradunk az alkotmányos téren. (Ugy van.) Akkor pedig az első kellék, hogy az alkotmányos királyt ne tegyük felelőssé, azokért az eszményekért, a melyekért az alkotmány szerint valakinek felelősnek kell lennie. Ha a királyt tennők felelőssé, azok példáját követnők, a kik a királyt szembeállították a nemzettel és ezzel nagy bünt követtek el. Bünt és hűtlenséget a királylyal szemben, bünt és hűtlenséget a nemzettel szemben. (Zajos éljenzés és taps.) Mi küzdelmünk viharjaiból, mert lehet, hogy még viharossá lesz, a király személyét mindig távol fogjuk tartani. (Helyeslés.)

A magyar alkotmány nem a király kegyének ajándéka. Ezt a nagy elvet elismerte Tisza István gróf is, azt a nagy elvet, hogy minden jog a nemzettől ered. Tehát azok a jogok is, a melyek mostani alkotmányunkban vannak lefektetve, a nemzettől erednek s a nemzetnek joga van az alkotmányos tényezőök összefűködésével új alkotmányt adni és teremteni. Ebből az eszméből kiindulva akarja kidomborítani a függetlenségi elvnek, a függetlenségi gondolatnak örök igazságát. (Halljuk!)

Régóta hirdetjük, ugymond, hogy a 67-es alkotmány üres lárva, a melynek semmi tartalma sincsen, s mihelyt valóságos megpóblatásnak lesz kitéve, össze fog omlani. S ime, első alkalommal, a midőn megszűnt a szégyenletes állapot, hogy az országgyűlés többsége mindig Bécsből várta a királyi parancsot, a mi nem volt más, mint a kényuralomnak igen kényelmes forrása (Ugy van!), az első alkalommal, a mikor megszűnt ez az állapot, megszűnt létezni a 67-es alkotmány is. A szövetkezett ellenzék programja 67-es alapon áll, bár a függetlenségi párt nem adta föl elveit. Mégis a szövetkezett ellenzék programjának megvalósítása lehetetlenné válik. Ezzel bebizonyult, hogy ez az alkotmány csak addig tartható fenn, a meddig lárvaül szolgál a legteljesebb abszolútizmuznak. (Ugy van!) A mai helyzet kiábrándította a nemzetet abból a mély álomból, a melyet harmincnyolc évig álmodott s a nemzet nagy tömegeit idevezette a mi táborunkba. Kellett, hogy a nemzet belássa, hogy nem könnyebb a 67-nek nemzeti irányban való kiépítése, mint a függetlenségi eszmék teljes diadalának biztosítása. (Lelkes éljenzés és taps.) Sőt nemcsak nem könnyebb, de még nehezebb. Mert a 67 nemzeti irányban való kifejlesztésével szembeszáll Ausztriában minden hatalom, mert ezzel esetleg Magyarország tulsúlyát fejlesztik Ausztria ingerenciájával szemben. (Ugy van!) A perszonal uniónak Ausztriában is vannak barátai; azok a kik belátják, hogy oly összecsatoltság, mint a minőt a 67-es törvény létesített, mást nem eredményezhetett, mint hogy a két állam népei egymást meggyűlölték. (Helyeslés.) Azelőtt az osztrákok nem gyűlölték bennünket s volt idő, a mikor Ausztria legnépszerűbb embere Kossuth Lajos volt. De a kiegyezés szükségszerűen maga után vonja a két nemzet összeveszését s az egymást követő összeveszéseknek más eredménye nem lehet, mint a népeknek kölcsönös meggyűlölése. (Ugy van!) Ausztriában tartanak attól, hogy a kiegyezésnél Magyarország esetleg tulsúlyra juthat. Mi nem kívánjuk, hogy más nemzet ügyeiben tulsúlyra vergődött befolyást nyerjünk, de azt kívánjuk, hogy édes hazánk ügyeibe más államnak beleszólása ne legyen. (Hosszantartó, lelkes éljenzés.)

Erősen hiszem, hogy a mai helyzet a perszonal unió megvalósításához vezet, ha nem is mindjárt. De oda vezet a történelem kéréhetetlen logikája. Magyarország követelte, hogy Ausztriának alkotmánya legyen. De a parlamentben a szlávok többségben vannak, a németek pedig nem akarnak lemondani évszázados hegemóniájukról. Ebből a helyzetből nincs más kivezető út, mint a föderáció. De föderalisztikus Ausztriával csakis perszonal unióban élhetünk. Az uralkodó, a ki talán: ha előtte ezt a borzasztó szót kimondják, megharagszik, de elfelejti, hogy a perszonal unió első híve saját őse, III. Károly volt, az első függetlenségi párti ember, a ki kimondotta, hogy Magyarország csakis vele, mint magyar királylyal tárgyalhat, de az örökös tartományokkal nem. (Éljenzés.)

Ausztria bomlását csakis a föderáció akadályozhatja meg. Az osztrák németek, ha nem élhetnek oly államban, a melyben teljes mértékben érvényesíthetik érdekeiket, a természet törvénye szerint a nagynémetség felé fognak húzódni, ha csak önállóságukat meg nem nyerik. Így van a szlávoknál is. Ez a jövő, mely ellenállhatatlanul közeledik Ausztriában. Vagy teljes széttörés, vagy konföderációs állammá való átalakulás. Nem érdeke-e a Habsburg-háznak, hogy legyen egy erős Magyarország, a melyre támaszkodhatik s a mely meg nem inog, csak akkor, ha jogait lábball tiporják? (Lelkes éljenzés és taps.) Fájdalom azonban, a király tanácsadói nem látnak a jövőbe és olyan tanácsokat adnak, mely a hű magyarokat elszomorítja, mert nem természetes az, hogy husz milliónak az akarataival szembe helyezkedjék egy embernek az akarata. Hinnünk és remélnünk kell, hogy az uralkodó belátja, hogy a nemzet követelése jogos. Mert lehetetlen elhinni, hogy be ne látnák azt, hogy nem üdvös dolog az, hogy olyan nyelven beszélnek velünk, a mit meg nem értünk. A mi kötelességünk kitartás. Lehet, hogy ez szenvedéseket fog hozni, mit, fájdalom, a király maga is megemlített, de a nemzet tud szenvedni. Vezéreink feladata pedig az, hogy a nemzetet megmentsék ettől a szenvedéstől. És kötelességük kijelenteni, hogy ezt az országot csakis parlamentárisan lehet kormányozni és a többség akarata döntő kell hogy legyen, nemcsak a kisebbség, de a korona előtt is. Üriti poharát arra a lobogóra, a melyet már Rákóczi idejétől fogva fennen lobogtatnak, a magyar szabadság lobogójára. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Kossuth Ferenc után Apponyi Albert gróf emelkedett szólásra. A mikor utoljára Szabadkán járt, még nem volt a függetlenségi párt tagja és akkor azt mondotta, hogy nagyon kevés már az, ami őt Kossuth Ferenc-től elválasztja és hogy rövid idő múlva együttesen nagy dolgokat lesznek képesek megteremteni. Azóta, ugymond, egyesültünk és egyek vagyunk a politikai fölfogás legkisebb árnyalatában is. Nagy lépés volt, a mit meg kellett tennem, hogy kizárólag 48-as alapra helyezkedjem, bár lelkemben sohasem éltem úgy a 67-nek, hogy a 48-at teljesen elhagytam volna. Meggyőződtem, hogy a 67 alkotmány gondolatai csak papirosion maradtak meg, de az életben mind meghiusultak azok. Deák Ferenc ama reményben alkotta 67-et, hogy közelébb hozza a királyt a nemzethez, hogy Magyarország és a csatolt részek közt bensőbb viszony létesüljön, hogy nemzetiségei közt békés együttlélet biztosítson, hogy a közös ügyekben paritást létesítsen, hogy a hadseregben mindinkább kidomborítsa a magyarság eszméjét. E reményekből mi valósult meg? Semmi. Az uralkodó és a nemzet között nagyobb az ür, mint valaha. A gyűlölet a két állam népe közt nagyobb, mint valaha. A közös intézményekből a paritás átpárolgott, a hadseregben idegenebb a szellem, mint 48 előtt volt. A 67 veszélyezteti a nemzeti akarat szerint való kormányzatot. Ezek után nem marad más hátra, mint megtenni a nagy lépést s hogy megmenthesse lelkében a 48-as alapot, le kellett mondania a 67-es formáról. (Percekig tartó lelkes éljenzés.) És, hogy a tiszta 48-as alap mit jelent, hogy nem jelent forradalmat és északadást, hanem békét, egyetértést, megerősödést, ezt hallottuk olyan államférfiúi bölcsességgel Kossuth Ferenc ajkairól, hogy azt szeretné, hogy szólalának meg e falak s hallja az egész ország, hallják meg Bécsben, hallják meg az egész világon, a mely előtt fizetett tollak azt hirdetik, hogy veszélyeztetjük a nyugat békéjét. Hogy győzünk-e a harcban? Pillantsuk csak vissza a históriába, mikor a vallásháború, a kuruc-labanc világ, a török világ volt, győzelmesen tudtuk kivívni a harcokat. Pedig alig voltunk egy maroknyi nép. Hát ma, midőn huszmillió vagyunk és felekezeti különbség nélkül, mindenki egyesül a hazafiságban, ma ne győznénk? Akkor szemben állott velünk a dinasztia, a mely a római birodalomra támaszkodott. A mi föladatunk, mint vezérnek csak az, hogy vivjük ma ki ezt a győzelmet a legrovidebb idő alatt és a legkevesebb szenvedés árán. Ezért kérjük a választópolgárok bizalmát. Ne gondolják, hogy beszédünk a bátortalanoknak szava, az önbizalom szava ez és ha velünk

tartanak, kezeskedünk arról, hogy ez a nemzet igen kevés szenvedés által összes jogainak birtokába lép. A magyar népre emeli poharát, a melynek munkája, jellege, garanciája a jövőnek, a győzelemnek, a magyar népre, a mely egyfelől, ugymond, urunk, másfelől seregünk. Kéri a mindenhatót, hogy adjon bölcsességet, erőt és kitartást e szenvedések elviselésére. (Percekig tartó lelkes éljenzés és taps.)

Reisner Lajos dr. a jelenlevő függetlenségi képviselőket üdvözölte, a kiknek nevében Gulner Gyula köszönte meg az ovációt. Föl-szóaltak még Mokosay Mátyás és Lovász Márton, majd Apponyi Albert gróf német nyelven Verbász polgárait köszöntötte. A lakoma csak késő délután ért véget s utána a képviselők az esti gyorsvonattal visszatértek a fővárosba.

S Z I N H Á Z.

Romeo és Julia.

Október 14.

Ködös, esős októberi estén tartotta Shakespeare bevonulását a bajai színpadra. Hosszu távollét után szombaton, okt. 14-én láttuk őt újra viszont, s hogy a közönség mennyire megörült a viszontlátásnak, s mennyire szeretné őt máskor is látni, legjobban mutatta azzal, hogy a rossz idő ellenére csaknem színültig megtöltötte az u. n. színházat. Tompa Kálmánnak jutott a szerencse, hogy az öreg Shakespearet bemutassa a közönségnek.

Sajnos azonban, hogy erre a bemutatásra a közönség nem mondhatta: *részemről a szerencse!* Mi egészen másnak ismertük Shakespearet s az ő lelki gyermekét, *Romeót*, mint a minőnek a jutalomjátékos bemutatta őket. Tragikus hőst vártunk és kaptunk helyette vándor deklamátort, aki minden volt, csak Shakespeare interpretátora nem. A színművészet lényegében *beszélő* művészet; arcjáték, taglejtés, tánc stb. csak kísérője a beszédnek. Mihelyt tehát az előadó a *helyes beszéd* ellen vét, vége van minden művészetének. Jobban mondva, meg sem kezdődik a művészet. Már pedig Tompa az ő végtelen sietségével, sajtáságos pátozával, erőltetett, ziháló szentimentalizmusával ép azt tette tönkre, ami a színműben általánosan, a szomorujátékban különösen szükséges: az *érthetőség*. Az erkélyjelenet, ez a koncentrált esztetikai élvezet, az ő hadaró előadásában érthetetlen kaosszá folyt össze, melyet csak az élvezhetne, akinek a zenében legjobban tetszik a hangolással járó zűrzavar. Pedig van Tompában erő, van szilaj szenvedély, mely a lélekbe markolna, ha szerencsétlenségünk nem a fül volna az ut a lélekhez. De amit meg nem értünk, azt a szót nem is élvezhetjük.

Az előadás művészetét jóval magasabb *Julia* személyesítőjében, *Pataki* Rizában. Juliát fokként emeli szerencsétlen szerelme tragikai hősnővé; s e fokozást Pataki oly szépen tükröztette vissza, hogy ez esti alakításáért teljes dicsérettel adózunk neki. A fiatal leány gyermekded kedélye, az ébredő szerelem, a szenvedély, mely örületében a halált keresi: e lelki fokozatok mind gyönyörűen domborodtak ki játékában; kissé fátyolozott hangja pedig bizonyos elegikus eget borított egész játékára.

A két főszerep mellett teljesen elvész a többi, csak a barát szerepében nyílik egy kis tere az egyéni ambíciónak. Elismeréssel konstatáljuk, hogy *Szamosi* e teret szépen kihasználta. Előadása egyenes ellentéte volt Tompáéknak: nyugodt, higgadt, mint azt a szerep is megkívánta, és tökéletesen érthető, mit manapság úgy látszik már mint egyéni dicséretet kell megemlíteni.

Piros bugyelláris.

Október 15.

A színház ama nagy hivatása, hogy a nemzeti érzést növelje, erősítse, soha meg nem szűnik. Amely pillanatban a színpad e nagy kulturális feladatát félreveti, s egyedül a finánciális célok elérése lebeg az igazgató előtt, tüstént aláülyed a brettlik színvonalára, s nem érdemli meg, hogy finom izlésű, s így az egyszerű mulattatásnál nagyobb igényekkel fellépő közönség pártolja.

Fokozott kívánalmakat nem támaszthatunk társulatunk iránt, ehhez jogunk nincsen, hiszen jobb, nagyobb szabású színpad hiányában mint a minő a Bárány Szállóé nem ohajthatjuk, hogy a magyar nagy világirodalom nagy klasszikus drámáit színre hozzák teljes kudarcvállás nélkül, mint a hogy *Romeo és Julia* előadása igazolja ez állításunkat. Bár itt meg kell jegyeznünk, hogy a sikertelenségnek a szülője nem tisztán a színpad gyarlósága, de főképp s első sorban a társulat személyzetének minőség hiánya. A *Piros bugyelláris* előadásával bizonyítom, hogy Pesti lhász jelenlegi társulata népszínműveken kívül más fajú drámát még közepes sikerrel sem tud előadni. Ez a műfaj azonban sem az ének terén, sem az érzelmek és szenvedélyekre nézve nem lép fel oly nagy arányú kívánalmakkal mint egy operett, akár egy tragédia. Csak sajnálni tudjuk, hogy eddig is nagyobb figyelemben nem részesítette a rendezőség a népszínművet, amelyet közönségünk annyira kedvel, s amelylyel a nemzeti érzés erősítésével oly szép hivatást teljesít a színpad, tekintettel a mai politikai viszonyokra is.

A *Piros bugyelláris* szereplői mind a játékot, mind az éneket illetőleg elismerést érdemelnek. A bíró és felesége, a manipuláns örmester s a vén huszár káplár személyesítése mind jó alakítás volt. Havasi Szidi azonban mint a vén kártyavető cigányasszony izléstelen tulzásával groteszket nyújtott akárcsak a *Cigány báróban*. *Szabados* Gizike nagyon helyes kis parasztleány volt. A többi játékos is szerepköréhez képest hozzájárult az előadás sikeréhez, főleg *Szalóki* Kósza Gyurka személyesítője aratott nagy tetszést.

A hajduk hadnagya.

Október 17.

Rajna és Czobor idézett című, magyar tárgyú operettjének kedden este volt a sikerült repríze. A darab tartalmát ismeretesnek tételezve fel, annak elmondása helyett inkább az előadás bírálatának szentelünk több helyet és időt.

Általános megjegyzésünk most is az, melyet a nagyobb stílusú daljátékoknál már megtettünk: a társulatnak jelenlegi tagjai közt kevés az igazi jó énekes. Egyrészt a természetadta hanganyag fogyatékos, másrészt annak tudatos művelésében és gyakorlati értékesítésében sok a kívánnivaló. S hogy mindamellett mégis volt mit élveznünk, azért köszönet illeti *Német* Ignác karmestert, akinek fáradozása lehetőleg pótolta másoknak gyengéit.

A hajduk hadnagyát, *Boronay Imrét Király* Ernő adta. Ez a szerep jó kézben, illetőleg jó torokban volt. Király oly baritonistája a társulatnak, hogy hozzá hasonló erőt nem tud felmutatni a többi szólam. Ehhez járul, hogy az énekművészet mellett a reprodukív művészetet sem hanyagolja el: élet van játékában, természet és erő tulzás nélkül. Legfeljebb a híres »két szempár« dal végső versszakában

„De elkísér a másvilágra
Letört szerelmem hű virága” —

mosodót el egy kissé a a természetes érzelem és az érzélgőség közötti határ.

Rátkai Sándor, a szép Icíg, kinek jutalomjátéka volt ez este, megszolgáltá tapsait és babékoszoruját. Ő az egész darabnak »deus ex machina«-ja és szerepének fontosságát mókái közepette is ki tudta domborítani. Az utolsó felvonás elején persze sokat mókázott, de Pierotte-ruhában elvégre bajos a filozófikus nyugalom. Az ezredes személyesítője, *Szalai* Gyula, aligha vinné fel az ezredességig, de jóra való cugszfrer sem válnék belőle, ha a művészetben is sarzsikat osztogatnának. Az ő tenorja, mely egy vidéki kisebb színházhoz arányítva elegendő erős és csengő volna, csak »természetlően leketlen ajándék«, (*Vörösmarty*) melyet csakis a tudatos és ernyedetlen kiművelés tehetne élvezhetővé. Szalai egy megfordított Trilby. Miként ugyanis Trilby, a nő, merően szegzi szemét Svengalira, a férfúra, époly apatikus merevséggel tekint Szalai, a férfi, az ő női Svengalijára — *a sugóúrra*. Szinte csak annak énekel, nem a közönségnek és ne adja az ég, hogy félig csukott szemének merev tekintetét levénne a sugólyukról, melyből a tudás vize árad. Hájás örmestert *Erdőssy* játszott. Kis szerepében jól megállta helyét.

Jadwiga grófnőt *Solti* Vilma játszott. A »kék szempár« tulajdonosnője büszke lehet mai sikerére. Játéka nemes és izléses, éneke tiszta volt. A női szerepek között az övében van a legtöbb drámaiság, mely kellőképp érvényesült előadásában is. *Szabados* Gizike Barbarinája kedves alakítás volt, melynek sikerében személyes megjelenésének nem kisebb rész jutott, mint művészetének. *Csorna* Teruskáról ezt már nem mondhatjuk. Hangjának gyengeségét, játékának monotonitását az örökös mosoly és himbálódzás nem tudta pótolni.

Delila.

Október 18.

Feuillet Octavenak gyönyörűen felépített színművét — sajnos — ugyszólván üres ház előtt, de azért nagy ambícióval, nemes iparkodással mutatták be szerdán este. Mind a darab, mind pedig a valóban sikerült előadás bővebb ismertetést érdemel, mint a minőt lapunk mai számának egyébként lefoglalt tere megenged; épen ezért a jövő számban külön vissza fogunk reá térni.

HIREK.

Személyi hír. A temesvári u. n. milléniumi templomban rendezett III. országos orgonahangversenyen *ifj. Kersch* Ferenc tanítóképzőintézeti zenetanár, hogy méltóképpen képviselje városunkat, Blumenthal orgona-szonátáját adta elő. Játékát mindvégig élvezettel hallgatta végig az ötszáz főnyi intelligens hallgatóság és dicsérettel emlékeznek meg róla a temesvári lapok is. Gratulálunk a fiatal művésznek, kinek szakavatott bírálaiból lapunknak is volt alkalmunk közölni.

Kitüntetés. *Skossa* Dezső földinket, a csongrádvármegyei tanfelügyelőt nagy kitüntetés érte. A király ugyanis Skossának, a népoktatás terén szerzet érdemei elismerésül a királyi tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

Eljegyzés. *Handler* Izsó a Grauaug bankház könyvelője, eljegyezte özv. *Loschitz* Ignátné úrnő leányát, *Margitka* kisasszonyt Zomborban.

A szabadkai törvényszék új elnöke. A hivatalos lap október 12-iki száma közli, hogy dr. *Gulya* László csikszeredai kir. törvényszéki elnököt saját kérelmére — ugyanezen minőségben a szabadkai kir. törvényszékhez áthelyezték.

Halálozás. Mayer Matild, Mayer József rendőr-örmmester 17 éves bájos leánykája, mint részvétellel értesültünk, e hó 17-én meghalt, kimondhatatlan bánatára a szegény szülőknél. A letört rózsabimbót e hó 19-én kísérte nagy számú gyászoló közönség örök nyugovó helyére.

Kézrekerült betörők. Özv. Bogdánzky Ferenczné a Perndl Flórián órás és ékszerész utóda kárára a f. hó 9-én történt betörés lopást Hoffmann Károly szemlaki illetőségű cukrász-segéd követte el, ki a lopás után az ékszerekkel és órákkal a vasuti pályatesten gyalog ment Bácsbokodra s onnan Szabadkára. Utközben ezüst órákat adott el, Szabadkáról Szegedre már vasuton utazott s ott találkozott Vadászi Péter Pál bécstopolyai pincérel, kivel közölte, hogy mily jó üzletet csinált Baján. Itt azután az órákat és ékszereket már ketten árusították. Bérkocsin átrándultak Dorozsmára, ott hozzáfogtak a mulatáshoz, mi által az ottani rendőrség figyelmessé lett reájuk s minthogy megtudták, hogy arany órát kínáltak megvételre, a dorozsmai rendőrség telefonon értesítette a szegedi rendőrkapitányságot, mire két detektív Dorozsmára utazott s ott az illetőket letartóztatta. Az órák és ékszereket Dorozsmán a nagykorcsma árnyékszékében rejtették el, hol azokat a detektívek meg is találták. Az eladott órák és ékszerek nagyobb részét a bajai csendőrség előkerítette s így a kár jelentéktelen, mert néhány darabon kívül az órák és ékszerek megkerültek. Hoffman Károly rovott multu f. év június hó 29-én szabadult a szegedi csillagbörtönből. Vadászi is háromszor volt büntetve lopás és orgazdaság miatt s f. év július hó 29-én szabadult ki a budapesti kir. törvényszék fogházából.

Szakgyűlés. A bajai cipész, csizmadia és rokonszakhabeli munkások folyó évi október hó 22-én délután fél 3 órakor az Élő-féle vendéglőben nyilvános szakgyűlést tartanak. Napirend: 1. A cipész, csizmadia munkások és kisiparosok helyzete. 2. A szervezkedés célja és haszna. 3. A sajtó.

A „Magyarországi munkások rokant- és nyugdíj egyesületének elnöke, Katits Antal úr f. hó 15-én városunkban időzött, mely alkalmal a bajai fiókegyelet ügyvezetését megvizsgálta és azt a lehető legnagyobb rendben találta.

A választmányi tagoknak, különösen Rothschild Zsigmond és Stricker Simon uraknak, eme humanus egyesület érdekében kifejtett tevékenységükért legmelegebb köszönetét fejezte ki.

Cukorgyár a megyében. Néhány felsőbácskai földbirtokos egy Bács-Bodrog vármegyében létesítendő cukorgyár tervének kivitelén dolgozik. Minden valószínűség szerint már e hó folyamán kész tervvel lépnek a nyilvánosság elé.

Bácskai gyűjtő. A Bács megyei Kör legutóbbi ülésén elhatározták, hogy valamely gyufa gyárossal érintkezésbe lépnek a Bács megyei Kör jelvényével ellátandó gyufa forgalomba hozása iránt. A jövedelem egy része a Kört illetné meg.

Öngyilkos csendőrörsvezető. Berky Ferencz csendőrörsvezető, a szomszédos Bácsbokodon október 13-án, pénteken délben, eddig ismeretlen okból, agyonlőtte magát.

Népkonyha megnyitás. A Bajai Jótékonycélu Leányegyesület e hó 15-én, vasárnap délben nyitotta meg népkonyháját nagyszámú és előkelő közönség jelenlétében. A megnyitó beszédet Alföldy Ila elnök tartotta, ki ékes szavakban tolmácsolta az egyesület nemes célját: minél több szegény gyermek

nyomorát enyhíteni. Ehhez az igazán jótékony célhoz kérte a közönség támogatását és reményét fejezte ki, hogy odaadó buzgósággal sikerülni fog a maga teljes egészében megfelelni annak a célnak, melyet az egyesület maga elé tűzött. Ezzel megnyitottnak jelentette a népkonyhát és az egyesület tagjai, városunk fiatal úri lányai, megkezdették az ebéd kiosztását. Körülbelül ötven gyermek részesül naponta az egyesület jótéteményeiben és így egyike legjótékonyabb intézményeinknek.

A névmagyarosítás statisztikája. Az egész országban január 1-től június végéig 1517 folyamodónak engedtetett meg a névmagyarosítás.

A lópatkolás áldozata. Scharb János ósziváczai földmivest lova patkolás közben oly erővel rugta gyomron, hogy a szerencsétlen ember rövid idő múlva meghalt.

A „Talpra magyar“ szedője meghalt. Malatin György nyomdász, aki negyvennyolcban a Landerer Heckenast nyomdában Petőfi Sándor »Talpra magyar«-ját kieszte, 84 éves korában Kalocsán, ahol nyomdatulajdonos volt, meghalt.

Szép és biztos mellékkereset. Tanítók, jegyzők, papok vagy oly egyének, kik a szőlészethez csak némileg is értenek és oly vidéken laknak, hol a szőlő megéri vagy a hol a filoxera a szőlőket már elpusztította és ennek következtében azok újból lennének beültetendők, tehát a hol szőlőműveléssel foglalkoznak: szép, állandó és biztos mellékkeresetre tehetnek szert, ha címüket beküldik: »Hirdetési iroda« Budapest váci-utca 20/b.

A tűzkárosultakért. A május 6-án tűzkárt szenvedett lakosság segélyezésére a segélyező bizottság kezeihez 1905. évi július hó 7-ig az alábbi adományok érkeztek:

Reiter Jakab úr 87. számú gyűjtőívén: Bonitzer Alfréd Bécs 5 kor., Krausz Miksa Bpest 2 kor., Reiter Jakab 5 kor., Heuffel Emil 2 kor., N. N. 1 kor., N. N. 1 kor., összesen: 16 korona.

63. M. kir. Belügyminiszterium 1000 korona.

Dr. Bruck Samu úr 5. számú gyűjtőívén: Dr. Marton Jenő 10 korona.

Czérnai Imre úr 19. számú gyűjtőívén: Czérnai Imre 10 kor., András Sándor bádigos Szabadka 4 kor., összesen 14 korona.

66. Bogdánovits Luczian püspök úr Budapest adománya 100 korona.

Szegedi kereskedelmi és Iparbank bajai fiókja 34. számú gyűjtőívén: N. N. 1 kor., N. N. 20 fillér, N. N. 50 fill., N. N. 60 fill., összesen 2 korona 30 fillér.

68. Bezeredy István főispán úr adománya 50 korona.

69. Fábik János úr 5 korona.

Drescher Gyula úr 6. számú gyűjtőívén: Dr. Makray László 1 kor., Dr. Jovánovits József 1 kor., Jablonszky Miklós 1 kor., Husvéth István 10 kor., Husvéth Károly 2 kor., Husvéth Mária özv. 10 kor., Zombori Takarékpénztár 10 kor., Eichhardt 60 fill., összesen: 35 korona 60 fillér.

M. kir. államvasuti jöndökség Baja 93. számú gyűjtőívén: N. N. 2 kor., N. N. 1 kor., Ribianszky József 1 kor., S. S. 40 fill., Nehéz Lajos 1 kor., X. Y. 40 fill., Keresztesi Antal 10 fill., Szénássy Sándor 20 fill., Fempai Lukács 20 fill., Franék János 10 fill., Szűcs István 10 fill., Szeile Mátyás 10 fill., Maros János 20 fill., Fehérváry Ferencz 1 kor., Fullér István 20 fill., Horváth Antal 20 fill., Somogyi Péter 1 kor., Zenge Jakab 16 fill., Konez 50 fill., Komlósy 20 fill., Sipos Gáspár 20 fillér.

Németh M. 1 kor., összesen 11 korona 26 fillér.

Deutsch Mátyás úr 67. számú gyűjtőívén: Kovács R. 2 kor., Dick 1 kor., összesen 3 kor., 73. t. Báró Vojnits István úr adománya 50 korona.

74. t. Török Anna (lásd kiadás II. 4.) vissza 80 korona.

75. Pesti Hirlap szerkesztősége adománya 40 korona póstán.

Fedor Károly úr 83. számú gyűjtőívén: Bajai m. kir. adóhivatal tisztii kara 15 korona.

Evetovits Iván úr adománya 20 korona.

Bajai Független Ujság szerkesztősége 94. számú gyűjtőívén: Bajai czéllövész társulati képes lapok kiállításából tiszta jövedelem 101 korona. (Vége.)

660. szám

1905. vgrh

Árverési hirdetés.

Alulirt kir. bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a bácsalmási kir. járásbíróság 1905. évi 284 számú végzése következtében Riesz Magdolna és tsa javára Dencinger János ellen 2302 kor. 70 fill. s jár. erejéig 1905. évi január hó 13. n. foganatosított boztosítási és kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 690 kor.-ra becsült következő ingóságok, n. m.: lábas jószág nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a bácsalmási kir. járásbíróság 1905. évi V. 284/számú végzése folytán 2302 kor. 70 fill. tőkekövetelés, ennek 1903. évi január hó 13. napjától járó 5% kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 147 kor. 71 fillérben bíróilag már megallapított költségek erejéig, Almáson a község házában leendő megtartására 1905. évi október hó 31-ik napjának délelőtti 8 órája határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Almáson, 1905. évi okt. hó 10. napján.

Pogány,

kir. bírósági végrehajtó

Kalapok díjtalanul vasaltatnak.

Halász Béla

utódánál.

Fiú kalapok:

1'10, 1'20,
1'30, 1'50,
1'60, 3 kor.-ig.

Férfi kalapok

2, 2'20, 2'40,
3, 3'50, 3'60.
9 koronáig.

Nyakkendő és
keztyű
különlegességek.

Kalapok díjtalanul vasaltatnak.

